

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5393 sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte yer almaktadır.

Gereğini arz ederim. 22.05.2025

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 23-5-2025	Esas No: 2/3139

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
22 Mayıs 2025
Numara:

T B M M GENEL YÜRÜK
22 Mayıs 2025
No: 1633211

GENEL GEREKÇE

Demokratik bir hukuk devletinde yerel yöneticilerin halk iradesine dayalı meşruiyetleri temelinde görevlerini güvence altında yapabilmeleri büyük önem taşımaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun bazı maddeleri, özellikle son yıllarda yaygınlaşan kayyım atamaları ve görevden almalarla birlikte demokratik temsil hakkını zayıflatmakta ve yerinden yönetim ilkesine zarar vermektedir.

Bu nedenle, yerel yönetimlerin özerkliğini güçlendirmek, belediye başkanlarını keyfi müdahalelere karşı korumak, görevden alma süreçlerini objektif kriterlere bağlamak ve yargı denetimini esas almak amacıyla bu değişiklik teklifi hazırlanmıştır.

Bu teklifle,

1. Yargı güvencesi sağlanmakta,
2. Koruma tedbirlerine sınırlama getirilmekte,
3. Kayyım uygulamaları sona erdirilmekte,
4. Görevden uzaklaştırma yetkisi nesnelleştirilmektedir.

Bu düzenlemelerle birlikte, demokratik meşruiyetin korunması ve yerel yönetimlerin anayasal teminatı güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Düzenlemeyle, belediye başkanlarının görevleriyle ilgili suçlarda yargı süreci net şekilde tanımlanmış ve merkezi idarenin keyfi müdahaleleri sınırlandırılmıştır.

MADDE 2: Düzenlemeyle, koruma tedbirlerinin keyfi biçimde uygulanmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3: Düzenlemeyle, belediye başkanlığı makamı boşaldığında sadece meclis içinden seçim yapılmasını öngörerek kayyım uygulamalarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4: Düzenlemeyle, vali veya bakanlık eliyle başkan atama uygulamasına son verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 5: Düzenlemeyle, görevden uzaklaştırma ancak nesnel kriterlere dayandırılmıştır; seçilme yeterliliğini etkilemeyen suçlarda uzaklaştırma kararı verilemez hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 6: Yürürlük maddesidir.

MADDE 7: Yürütme maddesidir.

5393 SAYILI BELEDİYE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde 1 – 5393 sayılı Kanuna aşağıdaki 44/A maddesi eklenmiştir:

“1. Belediye başkanları ve başkan vekilleri hakkında görevden doğan ve görev sırasında işlendiği iddia edilen suçlar sebebiyle soruşturma açılması İçişleri Bakanlığının, iznine tabidir.

2. İlgili makamca verilen soruşturma iznini müteakip Mülkiye Müfettişleri Teftiş Kurulu Ankara Çalışma Grubu tarafından yapılacak inceleme sonucunda, kovuşturma yapılması gerekli görüldüğü takdirde soruşturma evrakı son soruşturmayı görececek yargı mercii nezdindeki Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

3. Cumhuriyet savcısı, 1 ay içinde iddianamesini düzenleyerek son soruşturmanın açılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına karar vermek yetkili yargı mercii nezdine gönderir.

4. Belediye başkanları ve başkan vekilleri için son soruşturma mercii Yargıtay Görevli Dairesidir.

5. Belediye başkanları ve başkan vekillerinin kişisel suçlar hakkında soruşturma ve kovuşturma yapma yetkisi, ilgilinin görev yaptığı yerin bağlı olduğu bölge adliye mahkemesinin bulunduğu yerdeki il Cumhuriyet başsavcılığı ve aynı yer ağır ceza mahkemesine aittir.”

Madde 2 – 5393 sayılı Kanuna aşağıdaki 44/B maddesi eklenmiştir:

“Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü halleri dışında suç işlediği ileri sürülen belediye başkanları ve başkan vekilleri, son soruşturmaya yetkili yargı mercii nezdindeki Cumhuriyet savcısının talebi üzerine son soruşturma merciiince karar verilmedikçe yakalanamaz, üzerleri ve konutları aranamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz.”

Madde 3 – 5393 sayılı Kanunun 45. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir:

“Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

a) Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

seçer.

Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından ve gizli oyla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olur. Oyların eşitliği durumunda kur'a çekilir.

Birinci fıkranın (b) bendi uyarınca başkan vekili seçildikten sonra belediye başkanlığının (a) bendinde belirtilen nedenlerle boşalması durumunda bu maddeye göre belediye başkanı seçilir.

Yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır. Başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkan vekili, bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi en geç otuz gün içinde tamamlanmak zorundadır, tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır.”

Madde 4 – 5393 sayılı Kanunun 45. Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 5 – 5393 sayılı Kanunun 47. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir:

“Görevleriyle ilgili veya görevleri dışı kişisel bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar, İçişleri Bakanı tarafından, görevden uzaklaştırılır. Ancak kovuşturmayla konu olan suçlar için öngörülen cezaların üst sınırı seçilmeye engel teşkil etmiyorsa uzaklaştırma kararı verilemez.

Görevden uzaklaştırılanlar hakkında; kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya seçilmeye engel teşkil etmeyecek bir cezaya kesin olarak hükmedilmesi durumunda görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.

Görevden uzaklaştırılan belediye başkanına, görevden uzak kaldığı sürece aylık ödeneğinin üçte ikisi ödenir ve bu süre içinde diğer sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam eder.”

Madde 6 – Bu Kanun hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.